

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

*Присвячено 215-річчю заснування
ХНПУ імені Г.С. Сковороди*

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2019 РОКУ**

ХАРКІВ – 2019

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 05.11.2019 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 22 листопада 2019 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 145 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019.

© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2019.

© Васильєва М.П., 2019.

Гольфред Т.Г. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	53
Дерев'янюк Г.О. ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	54
Довбня О.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ.....	55
Збаранська Д.В. СУТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА НАСЛІДКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ....	56
Коломієць Т.О. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	57
Криворотько К.А. ЗМІСТ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	58
Куряча С.В. ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	60
Ларіна Е.Г. СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ.....	61
Літвиненко Ю.С. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	62
Павлюченко С.Ю. ДО ПРОБЛЕМИ НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ.....	63
Пластун Т.І. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ В УМОВАХ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї.....	64
Попова В.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	65
Сех М.І. ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЄВОЇ ПЛАТФОРМИ «ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ» В ПРОЕКТІ «ДОМАШНЯ ОПІКА» БО «БФ «КАРІТАС ХАРКІВ».....	66
Скляниченко М.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІСТОВНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	67
Тепляк А.М. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	68
Шерстньова М.С. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ.....	69
Статті здобувачів вищої освіти.....	71

соціального оточення. Було визначено, що майже 80% (20 осіб) літніх людей мають різні прояви тривожності; 72% з опитаних майже не підтримують старих зв'язків і майже всі опитані вказали на брак спілкування.

Відповідно до визначених напрямів розробленої програми соціальної роботи з людьми похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб було проведено: святковий концерт до Міжнародного дня людей похилого віку, навчально-практичний тренінг «Інсульт: види, лікування та реабілітація», арттерапевтичні заняття. У ході зустрічі кожен з учасників за допомогою технік арттерапії зміг зняти емоційну та поведінкову скутість. Учасники вчилися краще розуміти те, як вони взаємодіють з іншими людьми і як реагують на самого себе, змогли поліпшити свої навички безконфліктного спілкування, проявити свій творчий потенціал.

«Жива Бібліотека» – можливість у неформальній обстановці поговорити з представниками соціальних груп, по відношенню до яких у суспільстві існують упередження. Відмінність від звичайної бібліотеки лише в тому, що тут «книги» – це живі люди, а «читання» – це розмова.

У кожного з нас є свій життєвий досвід. Психологічна терапевтична зустріч «Скринька моїх спогадів». Спогади, які повертають нас у приємні, а іноді важкі моменти нашого життя. Та інші заходи.

У межах реалізації програми постійний моніторинг динаміки рівня соціальної адаптації клієнтів програми дозволив визначити, що вдалося налагодити стосунки між постійними членами програми; спільні захоплення розширили сферу спілкування; позитивні емоції від участі у спільній діяльності в процесі проведення заходів; використання самоврядування у процесі діяльності клубу дозволили активізувати внутрішні ресурси клієнтів програми.

Таким чином, за допомогою освітньої та культурно-дозвілєвої діяльності в межах роботи дозвілєвої платформи «Здоровенькі були» на базі Благодійної організації «БФ «Карітас Харків» вирішується багато питань соціального та психолого-педагогічного характеру: підвищується адаптованість літніх людей до сьогодення, зменшується ризик розвитку депресивних станів і тяжких наслідків переживання самотності, розвиваються комунікативні та творчі здібності, соціальна активність, розширюються шляхи самореалізації людей похилого віку, життя яких набуває перспектив, цінності й сенсу.

Скляниченко М.В.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІСТОВНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент В.В. Костіна

Соціальний захист, підтримка та соціальне виховання дітей з психофізичними вадами спрямоване на формування у них ієрархії соціальних цінностей, соціально значущих якостей, просоціальної поведінки, що забезпечує їхню соціальну адаптацію та розвиток соціальності є одним із важливих завдань соціальної практики в сучасних умовах розвитку українського суспільства. Відповідно до Указу Президента України Верховна Рада України внесла зміни до Закону України «Про освіту», запровадивши інклюзивне навчання для осіб з особливими освітніми потребами, як альтернативу школам-інтернатам для дітей, що потребують соціальної допомоги. Хоча нововведення передбачають розформування та ліквідацію спеціалізованих інтернатних закладів до 31 грудня 2021 року, проте нині вони продовжують функціонувати та задовольняти ті потреби дітей з особливими освітніми потребами, які не здатні наразі задовольнити загальноосвітні навчальні заклади. Саме тому, визначення

можливостей використання потенціалу спеціалізованих інтернатних закладів для створення соціально-підтримуючого виховного простору та надійного підґрунтя для впровадження соціальної інклюзії в Україні має важливе значення для практики здійснення соціальної роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Здійснення соціально-правового захисту, забезпечення прав на освіту і виховання осіб з функціональними обмеженнями регулюється нормативними документами як міжнародного (Всесвітня програма дій відносно інвалідів (1982 р.), Конвенція ООН про права дитини (1989 р.), Конвенція про права осіб з інвалідністю (2006 р.)) так і державного (Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (1991 р.), «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» (2017 р.)) рівнів.

Проведений аналіз наукових джерел засвідчив, що проблеми соціалізації особистості, її адаптації в суспільстві, а також її самовизначення висвітлено у працях А. Дистервега, Е. Дюркгейма, Дж. Коулмена, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін. Проблему розвитку дітей та молоді з психофізичними порушеннями та особливості їхнього пристосування до соціального середовища досліджували (Л. Акатов, О. Безпалько, І. Колісник, С. Миронова та ін.). Теоретико-методичні основи діяльності спеціалізованих інтернатних закладів розкрито у студіях зарубіжних (В. Афанасьєв, Е. Костяшкін, М. Рякин та ін.) та вітчизняних (А. Бондарь, Б. Кобзарь, М. Ярмаченко та ін.) вчених. Питання соціальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі вивчали А. Колупаєва, Л. Міщик, О. Рассказова та ін. Узагальнення результатів вищезазначених наукових досліджень дозволило стверджувати, що потребує вивчення питання визначення можливостей використання потенціалу спеціалізованих інтернатних закладів в умовах впровадження інклюзії.

На основі аналізу теорії та практики соціальної допомоги дітям з особливими освітніми потребами було розроблено і впроваджено соціальний проект «Світ без обмежень», спрямований на підвищення рівня їхньої соціальності (розвитку творчих здібностей, формування моральних якостей та соціально схвалюваної поведінки) шляхом використання в освітньому процесі культурно-етнічних засобів для організації їхнього змістовного дозвілля в умовах інклюзії. Соціально-виховна робота здійснювалася у трьох основних напрямках (з дітьми з особливими освітніми потребами, з батьками дітей з особливими освітніми потребами та з педагогічним колективом спеціальних закладів) із застосуванням різноманітних форм та методів роботи. Аналіз результатів здійснення діяльності в межах проекту «Світ без обмежень» засвідчив його ефективність та можливості використання на базі спеціальних закладів загальної середньої освіти.

Тепляк А.М.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент І.А. Романова

Як відомо, наразі відзначається процес старіння нації, що призводить до необхідності підготовки відповідних фахівців, які зможуть забезпечити належного рівня нагляд та догляд за людьми похилого віку. Це обумовлює особливості підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з даною категорією населення.

Слід зазначити, що майбутній соціальний працівник повинен мати розуміння усіх соціальних, морально-етичних, психологічних та соматичних проблем людей літнього віку, володіти різноманітними методиками і технологіями соціальної роботи з людьми похилого